

Kobre Aroan Iberian gizarte-estatus handiena zuen pertsona emakumezkoa zen

ARG.: © Miriam Lucianez Trivino

Kobre Aroan Iberian ezagutzen den gizarte-estatus handiena zuen pertsona emakumezkoa zen, orain arte uste zenaren kontrara. Metodo berritzaile bat erabiliz, hortzetako esmalteko peptido bat aztertuta, frogatu ahal izan dute pertsona hura emakumezkoa zela. [Scientific Reports aldizkarian argitaratu dute aurkikuntza.](#)

Pertsona haren hondarrak Valentziako hilobi batean aurkitu zituzten, 2008an. Duela 3.200 eta 2.200 urte artekoa da, eta, bakarrik hilobiratua egotez gain, objektu bitxiz eta baliotsuz inguratua zegoen: elefante-letaginak, ostruken arrautza-oskolak, kalitate handiko suharriak, kuartzozko daga bat... Horrek erakusten du estatus handia zuela pertsona horrek. Ohiko azterketa antropologikoen bidez, 17 eta 25 urte bitarteko gizonezkoztat hartu zuten.

Orain, ordea, hortzetako esmalteko amelogenina peptidoa aztertu dute. Peptido horren geneak X eta Y kromosoma sexualetan daude, eta peptidoa bera aztertuta jakin daiteke batetik edo bestetik datorren. Gainera, esmaltearen parte izanik,

amelogenina ongi kontserbatzen da arrasto arkeologikoetan, bai helduen hortzetan, baita esnekoetan ere. Eta bereziki erabilgarria da haurren kasuan, morfologikoki ezin izaten baita berezi arrak edo emeak diren. Kasu honetan, AMELX genea identifikatu dute (X kromosomakoa), eta ez dute AMELY generik aurkitu (Y kromosomakoa). Horrela frogatu dute pertsona hori emakumezkoa zela.

Ikertzaileek azaldu dute oraindik ez dela horrelako estatus-mailarik duen gizonezkoarik aurkitu, ezta hurrekorik ere. Aitzitik, antzeko estatusa izan zezakeen beste kasu bat ere, ehorzketa-eremu berean aurkitua, emakumea zen.

Hala, aurkikuntza honek erakusten du emakumeek estatus handia izan zezaketela antzinako gizarte haietan. Gainera, haurren hilobiratzeetan ez denez objektu baliotsurik aurkitu, badirudi gizarte haietan estatusa ez zettorrela jaiotze-eskubideetatik. Hala, ikertzaileek iradoki dute emakume hark merezimen-du eta lorpenen bidez lortu zuela estatus hori. ●